

Od redakcji

W niniejszym numerze „Rocznika Prasoznawczego” publikowane materiały podzieliliśmy na dwie części. Pierwsza z nich zawiera trzy artykuły. Otwiera ją tekst Grzegorza Oleksego, który przypomina sylwetkę jednego z bardziej znanych publicystów obozu piłsudczyków Adama Skwarczyńskiego. Skwarczyński pierwsze teksty publicystyczne ogłosił już przed I wojną światową. Po 1914 roku mocno związał się z Piłsudskim, nie tylko wyjaśniając jego codzienne działania polityczne, ale też zajmował się – jak stwierdził autor – „apoteozą wodza”. W niepodległej Polsce Skwarczyński publikował wiele tekstów w takich pismach, jak np. „Rząd i Wojsko”, „Droga” czy „Nakazy chwili”. Nadto ogłaszał różnorodne broszury propagandowe. Autor artykułu zasadnie dowodzi, że aktywność pisarska Skwarczyńskiego wyróżniała się na tle innych, podobnych publikacji. Publicysta ten, odwołując się do tradycji romantycznej i niepodległościowej, w sposób jasny i przystępny tłumaczył cele Piłsudskiego, umiejętnie też dyskutował z jego przeciwnikami.

Tomasz Mielczarek zajął się cenzurą w PRL. Walorem tego artykułu jest nie tylko przypomnienie całej literatury przedmiotu, ale nade wszystko odwołanie się do różnorodnych aktów normatywnych regulujących funkcjonowanie cenzury w PRL. Wbrew powszechnemu mniemaniu działalność cenzury przed 1989 rokiem normowały liczne, choć niskiej rangi dekrety i rozporządzenia wydawane przez organy władcze PRL. Autor słusznie podkreśla, że jedna z najważniejszych wolności obywatelskich – swoboda wyrażania myśli – doczekała się ustawowej regulacji dopiero u schyłku państwa realnego socjalizmu. Zarówno ustawa o cenzurze, jak i wcześniejsze akty prawne dotyczące tej kwestii, nie zajmowały się jednak gwarantowaniem praw obywatelskich, ale ich reglamentacją. Władze PRL traktowały bowiem zakres wolności słowa jako swą wewnętrzną sprawę, która tylko w niewielkim stopniu może być dostępna obywatelom.

Siergiej Michajłow – profesor Wydziału Dziennikarstwa Uniwersytetu w Sankt Petersburgu zaprezentował problemy współczesnego dziennikarstwa arabskiego. Jak będziemy mogli się przekonać, tytuł artykułu bardzo trafnie definiuje jego zawartość. Autor sygnalizuje bowiem takie zjawiska, jak m.in. wykorzystywanie mediów do propagowania i utrwalania islamu, sterowanie zawartością mediów przez agendy rządowe i islamskie organizacje międzynarodowe, czy też obrona islamskich mediów przed westernizacją. Jeśli dodamy do tego, że Michajłow

przedstawia też podstawowe fakt dotyczące np. funkcjonowania „Al-Dżaziry” trudno jest oczekiwać, że wszystkie tezy jego tekstu w pełni zostaną udowodnione. Niemniej jednak z racji oryginalnej i mało znanej polskiemu czytelnikowi tematyki zdecydowaliśmy się tekst ten opublikować, choć ze świadomością, że jedynie zasygnalizowano w nim większość problemów badawczych.

W drugiej części „Rocznika” umieszczonych zostało siedem komunikatów. W większości wypadków komunikaty te sygnalizują podjęcie tematów badawczych, niekiedy przedstawiają wstępne wyniki badań. Problematyka tych tekstów jest bardzo zróżnicowana. Anna Woźniakowska zajęła się reportażami Lucjana Wolanowskiego, Przemysław Ruta informuje o współczesnej prasie skierowanej do Polaków w Irlandii, Paweł Cyz pisze o uwarunkowaniach prawnych i organizacyjnych funkcjonowania telewizji cyfrowej w Polsce, a Ilona Pawłowska o praktyce budowania nagłówków w publikacjach internetowych.

Wspólnym mianownikiem kolejnych trzech tekstów są ekonomiczne aspekty rynku medialnego. O prasie reklamowej i bezpłatnej pisze zatem Jolanta Dzierżyńska, a o rynkowych strategiach gazet Michał Kaczmarczyk i Dagmara Szastak-Zięba. Katarzyna Walotek-Ściańska zajęła się natomiast strategiami perswazyjnymi w reklamach kosmetyków.

IV tom „Rocznika” zamykają recenzje najnowszych publikacji dotyczących Ryszarda Kapuścińskiego przygotowane przez Jolantę Kubik oraz sprawozdanie z III konferencji Wydziału Dziennikarstwa Kubańskiego Państwowego Uniwersytetu w Krasnodarze Patrycji Szostok.